

Sygn. akt II Ca 1179/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach Wydział II Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: **SSO Cezary Klepacz (spr.)**

Sędziowie: **SO Elżbieta Ciesielska**

SO Barbara Dziewięcka

Protokolant: starszy protokolant sądowy Beata Wodecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 6 maja 2015 r. w K.

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko Towarzystwu (...) SA w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Sandomierzu z dnia 30 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 284/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach: I (pierwszym) w ten sposób, że zasądza kwotę 30.184,22 (trzydzieści tysięcy sto osiemdziesiąt cztery i 22/100) złotych, zamiast kwoty 31.328,19 złotych, a oddala powództwo w pozostałej części, III (trzecim) w ten sposób, że zasądza kwotę 1.090 (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt) złotych, zamiast kwoty 1.208,50 złotych i IV (czwartym) w ten sposób, że nakazuje pobrać kwotę 5.181 (pięć tysięcy sto osiemdziesiąt jeden) złotych, zamiast kwoty 5.361,67 złotych;
2. oddala apelację w pozostałej części;
3. zasądza od Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz A. B. kwotę 1.200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;
4. nakazuje pobrać od Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 2.797,06 (dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt siedem i 6/100) złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt II Ca 1179/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2014 r., sygn. akt I C 284/12, Sąd Rejonowy w Sandomierzu zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) SA w W. na rzecz powoda A. B. kwotę 31.328,19 zł (pkt I), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II), orzekł o kosztach procesu (pkt III) i kosztach sądowych (pkt IV i V).

Sąd ten ustalił, że dnia 24 lipca 2009 r. A. B. zawarł ze spółką (...)U. SA w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) umowę obowiązkowego ubezpieczenia budynków w gospodarstwie rolnym położonym w S.. Strony ustaliły czas

trwania umowy od 24 lipca 2009 r. do 23 lipca 2010 r., a sumę ubezpieczenia budynku mieszkalnego na kwotę 250.000 zł, przy przyjęciu jego zużycia na poziomie 40 %.

W maju i czerwcu 2010 r. rejon S., w tym miejscowość S., został dotknięty klęską powodzi, w następstwie której zalaniu uległ budynek mieszkalny powoda do wysokości 0,5 metra od powierzchni posadzki. Wody powodziowe zalegały na nieruchomości przez dwa dni. W celu przywrócenia budynku do stanu sprzed powodzi należało wykonać szereg prac remontowo-budowlanych, takich jak: zerwanie posadzki z tworzyw sztucznych i posadzki cementowej, rozbiórka podłoża betonowego niezbrojonych konstrukcji o grubości do 15 cm, obicie tynków wewnętrznych z zaprawy cementowo-wapiennej na ścianach, usunięcie z budynku gruzu i ziemi, transport gruzu, osuszanie pomieszczeń przy użyciu osuszacza kondensacyjnego, odgrzybianie murów z cegły na zewnątrz i wewnątrz poprzez dwukrotne powlekanie preparatem, tynki wewnętrzne zwykłe kategorii III wykonywane ręcznie, podkłady betonowe na podłożu gruntowym z betonu, izolacje przeciwwilgociowe powierzchni poziomych z papy asfaltowej, posadzki cementowe, wymiana zniszczonych drzwi, wykucie z muru ościeżnic, obsadzenie nowych drzwi, izolacje cieplne z wełny szklanej pionowe o grubości 50 mm, malowanie dwukrotne farbami emulsyjnymi powierzchni wewnętrznych tynków gładkich z gruntowaniem, wymiana kotła na paliwo stałe.

Na zewnątrz budynku należało wykonać prace w postaci wykucia bruzd poziomych, cegieł w ścianach, wykonania i montażu ściągów z prętów okrągłych stalowych wraz blachami mocującymi, zamurowania bruzd poziomych z przewodami instalacyjnymi w ścianach o szerokości 1,2 cegły, podbicia betonem ław i ścian fundamentowych wraz z robotami ziemnymi w gruncie nienawodnionym, z odwozem ziemi samochodem na odległość do 1 km, przy grubości podbicia do 80 cm.

Wykonanie wskazanych prac postawało w bezpośrednim związku przyczynowo-skutkowym z oddziaływaniem wód powodziowych na budynek mieszkalny A. B..

Łączna wartość szkody wyniosła 42.125,82 zł, przy czym strata w budynku mieszkalnym – 22.945 zł, a koszty wzmocnienia ławy fundamentowej – 19.180,82 zł.

Sąd Rejonowy podzielił w przeważającej części wnioski płynące z opinii biegłego W. P., za wyjątkiem wyłączenia z zakresu szkody wzmocnienia fundamentu budynku mieszkalnego, gdyż na potrzebę tych prac wskazywał biegły z zakresu budownictwa K. P.. Pozwany nie przedstawił żadnych dowodów na to, iż budynek miał popękane ściany już przed powodzią z uwagi na wady konstrukcyjne oraz bliskie sąsiedztwo ruchliwej drogi publicznej. Takie założenie wykluczała opinia biegłego K. P., której wnioski Sąd również podzielił. W celu odtworzenia stanu, jaki miała miejsce przed zaistnieniem szkody, poszkodowany musiał ponieść nakłady pełnowartościowe (zakup nowych materiałów i usług) i nie był zobowiązany wykazywać, że szkodę naprawił.

Wysokość szkody ustalono na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, w oparciu o kosztorys, z odwołaniem się do katalogu S. i (...). Podlega ona zwiększeniu o podatek VAT w wysokości 7 %, tj. w stawce podstawowej stosowanej dla budownictwa mieszkaniowego. Sąd Rejonowy uznał, że nie zachodziła podstawa do pomniejszenia odszkodowania o stopień zużycia budynku, wskazując, że wskaźnik zużycia w stosunku do określonej wartości początkowej został uwzględniony już w chwili ustalenia sumy ubezpieczenia według wartości rzeczywistej. Po pomniejszeniu kwoty 42.125,82 zł o wypłaconą już powodowi przez pozwanego kwotę 10.797,63 zł, Sąd Rejonowy zasądził na jego rzecz odszkodowanie w kwocie 31.328, 19 zł, oddalając powództwo w pozostałej części.

O kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych orzeczono w oparciu o zasadę stosunkowego ich rozdzielania, przyjmując, że powód utrzymał się ze swym żądaniem w około 75 %.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, zaskarżając go w całości w zakresie pkt I, III i IV, a w związku z tym zarzucając:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 68 ust. 1 pkt. 2 w zw. z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, w zw. z art. 6.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i uwzględnienie roszczenia powoda, mimo iż zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności uproszczony kosztorys sporządzony przez biegłego W. P., nie może być wystarczający dla dokonania prawidłowej oceny w zakresie wysokości roszczeń, powód nie wykazał się natomiast adekwatną do zgłaszanych tez oraz roszczeń inicjatywą dowodową,

- art. 69 ust. 2 wskazanej ustawy poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie do wartości odszkodowania kosztów uprzątnięcia miejsca szkody, mimo że nie zostały one udokumentowane,

- art. 36 w zw. z art. 824 ¹§ 1 k.c. oraz art. 70 ust. 2 pkt 1 cyt. ustawy poprzez ich błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że odszkodowanie powinno uwzględniać pełną kwotę kosztów poniesionych przez powoda w związku z usuwaniem skutków powodzi, w sytuacji, gdy jego wartość powinna być zmniejszona o wskaźnik zużycia technicznego budynku ustalony w polisie, jak również przypadający za okres pomiędzy zawarciem umowy, a wystąpieniem zdarzenia;

2) naruszenie przepisów postępowania:

- sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, polegającą na przyjęciu, iż w celu odtworzenia stanu, jaki miał miejsce przed zaistnieniem szkody, poszkodowany musiał ponieść nakłady pełnowartościowe, uwzględniające VAT i zysk, w sytuacji, gdy w materiale zgromadzonym w sprawie brak jest jakichkolwiek dokumentów w postaci faktur, rachunków potwierdzających, że koszty takie zostały przez powoda faktycznie poniesione,

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów i przyjęcie, że kwota ustalonego odszkodowania nie powinna obejmować potrąceń amortyzacyjnych, w tym stopnia zużycia w wysokości ustalonej w polisie, w sytuacji, gdy z materiału dowodowego wynika zasadność obniżenia kwoty odszkodowania o wartość ustalonego przez strony stopnia zużycia, z uwagi na fakt, iż po 50-letnim używaniu zalanego budynku niektóre uszkodzenia są efektem naturalnego zużycia, za które pozwany nie może ponosić odpowiedzialności.

W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna jedynie w niewielkiej części.

W pierwszej kolejności podnieść należy, że poniesiona przez powoda szkoda to koszt przywrócenia jego budynku do stanu sprzed powodzi. Zastosowanie zatem znajdują reguły z art. 361 § 1 i 2 k.c., z modyfikacjami wynikającymi z art. 68-69 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

Ponieważ skarżący kwestionował przyjętą przez Sąd Rejonowy wysokość odszkodowania, Sąd Okręgowy uzupełnił postępowanie dowodowe, dopuszczając dowód z opinii biegłego sądowego K. P. w celu ustalenia tej wartości.

Biegły podczas wizji lokalnej nieruchomości stwierdził, że budynek został całkowicie wyremontowany, a zatem wykluczone było ustalenie wysokości szkody na podstawie cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń, w oparciu o przepis art. 68 ust 1 pkt 1 powołanej ustawy. W tej sytuacji uzasadnione było ustalenie wartości szkody zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy, na podstawie kosztorysu odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem,

określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych, przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia. Biegły sporządził indywidualną kalkulację kosztów, stanowiącą załącznik do opinii. Bazuje ona na aktualnych dla II kwartału 2010 r. wskaźnikach cen i narzutów wg Katalogu (...), Zeszyt (...). Wartość szkody w budynku powoda biegły określił na kwotę 70.866,07 zł, która pomniejszona o stopień zużycia budynku, wyliczony w opinii zasadniczej na 42,17 %, dała ostatecznie kwotę 40.981,85 zł.

Biegły ustosunkował się obszernie do zarzutów pozwanego wobec opinii, polegających na kwestionowaniu poszczególnych pozycji kosztorysu (10-17, 18-20, 28, 31 i 32). Wyjaśnił, że do kalkulacji przyjął zakres prac ustalony w dotychczasowym postępowaniu sądowym, których celowość potwierdziła wizja lokalna obiektu. Odnośnie prac w postaci podbicia fundamentów i zainstalowania ściągów, biegły wskazał, że kwestionowana długość wszystkich zamontowanych ściągów, wynosząca 291,18 m, jest sumą trzech odcinków (116,52 m + 76,52 m + 98,14 m), a przemnożona przez 2,98 kg/m daje masę 867,71 kg, która została przyjęta do obliczeń na bazie KNR-W 4-(...)-01. Wymienione elementy spinają budynek w trzech poziomych płaszczyznach, co potwierdza dokumentacja fotograficzna w aktach szkodowych.

Odnośnie szkody w obszarze przemurowania ścian i innych prac z tym związanych (poz. 18-20), biegły wyjaśnił, że przyjęta przez niego do kalkulacji ilość 38,9 m jest sumą 18,9 m ścian wewnętrznych i 20 m ścian zewnętrznych, a zakres prac ustalił na podstawie zestawień zamieszczonych zarówno w aktach szkody, jak i aktach sądowych. Z kolei wszelkie aspekty wystąpienia spękań ścian były już przedmiotem analizy w opinii pierwotnej i nie stwierdzono, by zaistniały przed powodzią.

Biegły wyjaśnił, że uwzględnił szkodę w postaci wzmocnienia krokwi dachowych (poz. 28), pomimo braku ujęcia jej w opinii W. P., bowiem występowała w innych kalkulacjach znajdujących się w aktach sprawy (opinia rzeczoznawcy budowlanego M. C. – k.30), a wizja lokalna potwierdziła zastosowanie kleszczy wzmacniających w łącznej ilości 24 m, co pozostawało w związku przyczynowym z zalaniem budynku. Pozycja ta została skalkulowana na 1.262,74 zł brutto, co po potrąceniu stopnia zużycia daje wartość 730,24 zł.

Odnośnie miski ustępowej i wanny (poz.31 i 32), biegły wskazał, że konieczność wymiany tych elementów nie budzi wątpliwości w kontekście zagrożeń epidemiologicznych, jakie niesie zalanie wodami o nieznanym składzie chemicznym. Co prawda element porcelanowy stosunkowo łatwo poddaje się procesowi odkazania, ale oprócz niego są jeszcze uszczelki, zawory, podejścia i rurarz. Dodatkowo wymianę tych elementów determinowała konieczność wymiany posadzki, do której były one przytwierdzone. Z kolei przyjęte kwoty: 668,94 zł (muszla) i 916,65 zł (wanna), obejmujące również montaż i materiały pomocnicze, nie są zawyżone, bowiem powódź spowodowała w tym okresie wyraźny wzrost cen na materiały i usługi budowlane w rejonie (...).

W wyjaśnieniach opinii pisemnej biegły podał, że zachodziła konieczność naliczenia tzw. narzutów zysku i VAT, gdyż koszty te powszechnie są uwzględniane w kosztorysach budowlanych, zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych. Twierdzenie pozwanego, że powód z całą pewnością w pewnym zakresie odbudował budynek systemem gospodarczym było bezpodstawne. Zauważyć należy, że w postępowaniu likwidacyjnym, ustalając wysokość odszkodowania, zakład ubezpieczeń opierał się na kosztorysie uwzględniającym koszty zakupu materiałów (8,2%), koszty pośrednie od robocizny i sprzętu (67,5%), zysk od robocizny (12%) i podatek VAT (22%). Z kolei biegły K. P. wskazał, że istotne różnice w wysokości stawki VAT na materiały budowlane w zależności od tego, czy nabywa je osoba prywatna, czy firma, sprawiają, że w istocie koszty naprawienia szkody w obu wypadkach są i tak zbliżone.

Opinia biegłego K. P. jest rzeczowa, logicznie uzasadnia podstawy oszacowania szkody. Jako kompletną i wyczerpującą, Sąd Okręgowy przyjął ją za podstawę ustalenia wysokości szkody. Podkreślenia wymaga, że biegły ustosunkował się do wszystkich zarzutów zgłoszonych przez skarżącego zarówno w piśmie z dnia 23 lutego 2015 r. (k.342-346), jak i składając ustne wyjaśnienia na rozprawie apelacyjnej w dniu 6 maja 2015 r. (k. 367). Biegły prawidłowo ustalił wartość odszkodowania na kwotę 40.981,85 zł.

Uwzględnwszy wyłaconą powodowi przez ubezpieczyciela kwotę 10.797,63 zł, należało uznać za zasadne żądanie pozwu do kwoty 30.184,22 zł.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zatem zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda wskazaną kwotę, zamiast kwoty 31.328,19 zł.

Taka zmiana skutkowała też zmianą rozstrzygnięcia o kosztach. Ostatecznie żądanie powoda zostało uwzględnione w 72,55 % (30.184,25 zł z 41.604,48 zł x 100%). Koszty procesu poniesione przez obie strony były jednakowe (po 2.417 zł), czyli wyniosły łącznie 4.834 zł. Powód powinien ponieść je w kwocie 1.327 zł. Tym samym przysługuje mu od pozwanego zwrot kwoty 1.090 zł. Z tych samych względów zmianie podlegało zawarte w punkcie IV wyroku rozstrzygnięcie o nieuiszczonych kosztach sądowych, które wyniosły łącznie 7.141,29 zł: 2.081 zł tytułem opłaty od pozwu, 1.787,55 zł (k.163), 1.861,86 zł (k.204) i 1.410,88 zł (k.240). Pozwany na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. winien być obciążony tymi kosztami w takim stosunku, w jakim przegrał sprawę, czyli do kwoty 5.181 zł.

Apelacja dalej idąca nie zasługuje na uwzględnienie.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 k.p.c. Skarżący, przedstawiając zarzut obrazy tego przepisu, powinien wykazać, posługując się argumentami jurydycznymi, że sąd pierwszej instancji rażąco naruszył ustanowione w tym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, a naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy. W zarzutach apelacji i jej uzasadnieniu takiego wyводу nie zawarto. Twierdzenia pozwanego opierały się w istocie na zaprzeczeniu zasadności wniosków wyprowadzonych przez Sąd Rejonowy, bez odniesienia się do konkretnych dowodów przeprowadzonych w sprawie, z których oceną się nie zgadza. W uzasadnieniu tego zarzutu pozwany wskazywał na brak dokonania potrażeń amortyzacyjnych budynku, jak również wykazania przez powoda fakturami naprawienia szkody. Podkreślenia jednak wymaga, iż rozliczenie szkody w świetle art. 68 ust.1 pkt 2 powołanej wcześniej ustawy następuje na podstawie kosztorysu, a nie faktur VAT wystawionych przez podmiot wykonujący remont.

Zbadanie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, zwłaszcza zestawienie treści opinii obu biegłych (W. P. i K. P.) doprowadziło do ocen zbieżnych z wyprowadzonymi przez Sąd pierwszej instancji w zakresie rozmiaru szkody i jej wartości. Z kolei zarzut błędnych ustaleń faktycznych w istocie sprowadzał się do kwestionowania wysokości szkody.

Bezprzedmiotowe są zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego poprzez brak pomniejszenia przez szkody o wskaźnik zużycia technicznego. Biegły K. P. w opinii sporządzonej w postępowaniu apelacyjnym wyliczył wartość szkody na kwotę 70.866,07 zł, którą obniżył o stopień zużycia budynku na poziomie 42,17 %, co dało kwotę 40.981,85 zł, która została przyjęta przez Sąd Okręgowy.

Bezzasadny jest także zarzut naruszenia art. 69 ust. 2 powołanej ustawy poprzez uwzględnienie kosztów uprzątnięcia szkody w postaci usunięcia z budynku gruzu i ziemi oraz ich wywiezienia samochodem, gdyż konieczność poniesienia tych kosztów wskazywali obaj biegli. Mieściły się one w sumie ubezpieczenia, nie przekraczając wskazanego w tym przepisie progu.

Z tych względów oddalono apelację w tej części na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 zdanie drugie k.p.c. Zmiana orzeczenia nastąpiła jedynie w nieznacznym zakresie, a zatem celowe jest, by pozwany zwrócił powodowi w całości koszty poniesione w kwocie 1.200 zł, stanowiącej minimalną stawkę wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, ustaloną w myśl § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490).

O nieuiszczonych kosztach sądowych w kwocie 2.797,06 zł, stanowiących wynagrodzenie biegłego K. P. za sporządzone w postępowaniu apelacyjnym opinie i stawiennictwo na rozprawie (k.347 i 369), Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w z art. 100 zdanie drugie k.p.c.

SSO E. Ciesielska SSO C. Klepacz SSO B. Dziewięcka